

युवा सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : युवाको सर्वाङ्गीण विकास र मुलुकको समग्र विकासमा युवा परिचालन गरी युवाको सशक्तिकरण तथा मूलप्रवाहीकरण गर्दै समुन्नत राष्ट्र निर्माणको लागि नेतृत्वदायी भूमिका सुनिश्चित गर्न प्रचलित कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गरी समयानुकूल बनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

सङ्घीय संसदले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम “राष्ट्रिय युवा ऐन, २०८३” रहेको छ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-
 - (क) “अध्यक्ष” भन्नाले परिषद्को अध्यक्ष सम्झनु पर्छ।
 - (ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले परिषद्को उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ।
 - (ग) “परिषद्” भन्नाले दफा ५ बमोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय युवा परिषद् सम्झनु पर्छ।
 - (घ) “प्रदेश युवा परिषद्” भन्नाले दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम प्रदेशमा गठन हुने प्रदेश युवा परिषद् सम्झनु पर्छ।
 - (ङ) “युवा” भन्नाले अठार वर्षदिखि पैंतीस वर्षसम्म उमेर भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
 - (च) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा विनियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
 - (छ) “मन्त्रालय” भन्नाले नेपाल सरकारको युवा सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
 - (ज) “समिति” भन्नाले दफा १० बमोजिमको सिफारिस समिति सम्झनु पर्छ।

- (झ) “स्थानीय युवा समिति” भन्नाले दफा १२ को उपदफा (२) बमोजिम स्थानीय तहमा गठन हुने स्थानीय युवा समिति सम्झनु पर्छ।
- (ञ) “सदस्य-सचिव” भन्नाले दफा १९ बमोजिमको सदस्य-सचिव सम्झनु पर्छ।
- (ट) “संस्था” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको युवा सम्बन्धी संघ वा संस्था सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

युवाको विकास र विकासमा युवा परिचालन

३. कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने : (१) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले नीति तथा कार्यक्रममा युवाको विकास तथा सहभागितासँग सम्बन्धित कार्यक्रम समावेश गरी सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कार्यक्रम देहाय बमोजिम हुनेछन्:-

- (क) नीति निर्माणमा सहभागिता, सूचना तथा डिजिटल प्रविधिमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,
- (ख) युवा लक्षित निरोधात्मक, उपचारात्मक एवम् प्रवर्धनात्मक प्रकृतिका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने,
- (ग) शारीरिक, मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक परामर्श लगायतका युवा लक्षित कार्यक्रममा युवाको पहुँच बढाउने,
- (घ) युवाको लागि सीप वा उद्यमशिलता विकास र रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराउने,
- (ङ) कुलतमा परेका युवाको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (च) कृषि तथा पशुपालनका क्षेत्रमा आधुनिकीकरण तथा यान्त्रिकरण मार्फत युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (छ) युवा उद्यमीलाई प्रोत्साहन गर्न सीप, पूँजी, उद्यम र बजार व्यवस्थापनमा लगानी बढाउने,

- (ज) अनुसन्धान, अन्वेषण र प्रविधिमा साइबर सुरक्षा सुनिश्चित गरी युवाको सहभागिता बढाउने,
- (झ) मूल प्रवाहमा पछाडि परेका युवालाई सशक्तीकरण गर्दै लाभको वितरणमा सहभागिता कायम गर्ने,
- (ञ) युवालाई नेतृत्व गर्न प्रोत्साहन र प्राथमिकता दिने,
- (ट) वित्तीय कानूनी तथा सामाजिक क्षेत्रमा युवा जागरण तथा सशक्तीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने,
- (ठ) युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्ने।

४. विकासमा युवा परिचालन गर्नु पर्ने : (१) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने विकास कार्यक्रममा युवाको सहभागिता सुनिश्चित सहित कार्यक्रम सञ्चालन गरी विकास गर्न तीन तह बीचको समन्वय, सहकार्य र साझेदारी बमोजिम विकासमा युवा परिचालन गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सञ्चालन गरिने कार्यक्रम देहाय बमोजिम हुनेछन्:-

- (क) राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय श्रम बजारमा प्रतिस्पर्धी हुने दक्ष जनशक्ति तयार गर्न सीपमूलक, रोजगारमूलक एवम् गुणस्तरीय शिक्षामा सहभागिता सहितको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,
- (ख) प्रतिस्पर्धी मानव पूँजी निर्माण गर्न युवाको व्यावसायिक सीप विकास, तालिम तथा अनुसन्धान र स्रोतसाधनमा पहुँच पुऱ्याउने,
- (ग) एकीकृत स्वास्थ्य प्रणाली मार्फत स्वास्थ्य सेवामा युवाको पहुँच पुऱ्याउने,
- (घ) युवाको क्षमता अभिवृद्धि गर्न युवा लक्षित नवप्रवर्तन सहितको उद्यमशीलता विकास गर्ने,
- (ङ) स्थानीय परम्परागत सीप र साधनस्रोतमा आधारित रोजगारी तथा स्वरोजगारी बढाउने,
- (च) खेल पर्यटनमा युवाको सहभागिता बढाउन खेलकुदको आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरण गर्ने,

- (छ) कृषि तथा पशुपालनका क्षेत्रमा आधुनिकीकरण तथा यान्त्रिकरण गर्न युवा परिचालन गर्ने,
- (ज) युवा लक्षित कला, साहित्य, संस्कृति, पर्या-पर्यटन एवम् मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रममा युवा सहभागिता बढाउने,
- (झ) जलवायु परिवर्तन तथा पर्यावरणीय असर न्यूनीकरण र अनुकूलता सम्बन्धी कार्य गर्न युवाको सहभागिता बढाई जलवायु न्याय सुनिश्चित गर्ने,
- (ञ) सूचना प्रविधिको प्रयोगमा युवा सहभागिता बढाउँदै उक्त क्षेत्रलाई रोजगारीको केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने,
- (ट) समाज रूपान्तरण तथा विकासमा युवाको नेतृत्वदायी भूमिका बढाउने,
- (ठ) सुशासन प्रवर्धन र सामाजिक समृद्धिमा युवाको संलग्नता, स्वामित्व र योगदान बढाउने,
- (ड) युवा सम्बद्ध निकाय र सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्य र साझेदारीलाई संस्थागत गर्ने।

परिच्छेद-३

युवा परिषद् तथा युवा समिति सम्बन्धी व्यवस्था

- ५. परिषद्को स्थापना : (१) युवाको हक हितको संरक्षण र संवर्धन गर्दै युवाको विकास र विकासमा युवाको सहभागिताका लागि एक सङ्घीय युवा परिषद् स्थापना गरिएको छ।
(२) परिषद्को कार्यालय काठमाडौं उपत्यकामा रहनेछ।
- ६. परिषद् स्वशासित र सङ्गठित संस्था हुने : (१) परिषद् अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र सङ्गठित संस्था हुनेछ।
(२) परिषद्को छुट्टै छाप हुनेछ।
(३) परिषद्ले व्यक्तिसरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्ति, संरक्षण, उपभोग तथा बेचबिखन गर्ने, अभिलेख राख्ने वा अन्य कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ।
- ७. परिषद्को गठन : (१) दफा ५ बमोजिम स्थापित परिषद्को गठन देहाय बमोजिम हुनेछ:-
 - (क) नेपाल सरकारको युवा सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्री - अध्यक्ष
 - (ख) सचिव, मन्त्रालय - सह-अध्यक्ष

- (ग) सिफारिस समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति - उपाध्यक्ष
- (घ) प्रत्येक प्रदेशबाट प्रदेश युवा परिषद्को अध्यक्ष वा निजले तोकेको सदस्य - सदस्य
- (ङ) युवाको हक, हित सम्बन्धी कार्यमा योगदान पुऱ्याएका संघ, संस्थामध्येबाट मन्त्रालयले मनोनीत गरेका एकजना महिला सहित दुईजना - सदस्य
- (च) उद्योग, श्रम, कृषि, खेलकुद, विज्ञान, प्रविधि, पर्यटन, वातावरण, साहित्य वा कलाको क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएका युवाहरूमध्येबाट मन्त्रालयले मनोनीत गरेका कम्तीमा एकजना महिला सहित दुई जना - सदस्य
- (छ) युवा सम्बन्धी विषय हेर्ने सहसचिव, मन्त्रालय - सदस्य-सचिव

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) र (च) बमोजिमको सदस्य हुन देहायको योग्यता पूरा गरेको हुनु पर्नेछः-

- (क) नेपाली नागरिक,
- (ख) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार नठहरिएको,
- (ग) पैंतीस वर्ष उमेर ननाघेको।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) र (च) बमोजिमका सदस्य मनोनीत गर्दा समावेशी प्रतिनिधित्व हुनेगरी मनोनयन गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) र (च) बमोजिमका सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै मनोनीत सदस्यले आफ्नो पदीय जिम्मेवारी इमान्दारीपूर्वक पालना नगरेमा मन्त्रालयले निजलाई जुनसुकै बखत सदस्यको पदबाट हटाउन सक्नेछ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेस गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्नेछ।

द. परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) युवा सम्बन्धी दीर्घकालीन नीति, रणनीति तथा मापदण्ड स्वीकृतिको लागि मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ख) परिषद्को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गराउने,
- (ग) युवा सम्बन्धमा गुणस्तरीय, जीवनोपयोगी तथा रोजगारमूलक शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, सीप विकास, रोजगारी, नवप्रवर्तन, सशक्तिकरण, वातावरण संरक्षण तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तथा कार्यदिशा तयार गर्ने,
- (घ) प्रदेश र स्थानीय तहमा युवा सम्बन्धी नीति कार्यान्वयनका लागि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- (ङ) युवा सम्बन्धी कार्यक्रममा सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी एकरूपता कायम गर्ने,
- (च) युवा सम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सहयोग, साझेदारी तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने,
- (छ) युवा विकासका क्षेत्रमा सीप, रोजगारी, स्वयंसेवा, नवप्रवर्तन तथा सशक्तिकरण गर्ने,
- (ज) युवा विकासमा समावेशी पहुँच, जनशक्ति विकास, डिजिटल तथा प्रविधिमैत्री समाजको विकास गर्ने,
- (झ) प्रदेश वा स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन भएका कार्यक्रमको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ञ) युवा सम्बन्धी विषयगत तथ्याङ्क प्रणालीको विकास तथा मापदण्ड निर्धारण गरी अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- (ट) युवा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी स्टार्टअप तथा उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्ने,
- (ठ) दफा ३ र ४ मा उल्लिखित नेपाल सरकारले गर्नु पर्ने विकासमा युवा परिचालन तथा युवाको विकाससँग सम्बन्धित कार्य गर्ने,

(ड) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने।

९. परिषद्को बैठक र निर्णय : (१) परिषद्को बैठक वर्षमा कम्तीमा दुई पटक वा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ।

(२) परिषद्को बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(३) परिषद्को बैठकको कार्यसूची सहितको सूचना तीन दिन अगावै सदस्य-सचिवले सदस्यलाई दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तत्काल बैठक बोलाउन आवश्यक भएमा अध्यक्षको निर्देशनमा यथाशिघ्र सूचना दिई चौबीस घण्टा अगावै सदस्य-सचिवले बोलाउन सक्नेछ।

(५) परिषद्मा तत्काल कायम रहेको सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ।

(६) परिषद्को बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले गर्नेछ।

(७) परिषद्को बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ।

(८) परिषद्को बैठकको निर्णय उपाध्यक्ष र सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नु पर्नेछ।

(९) परिषद्ले आवश्यक ठानेमा कुनै विशेषज्ञ वा पदाधिकारीलाई परिषद्को बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(१०) अध्यक्षसँग अनुमति लिई परिषद्को कुनै सदस्यले भर्चुअल (अनलाइन) माध्यमबाट समेत बैठकमा भाग लिन सक्नेछ।

(११) अध्यक्षले आवश्यकता अनुसार अनलाइन माध्यमबाट बैठक बोलाउन सक्नेछ।

(१२) परिषद्को बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद् आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

१०. सिफारिस समिति : (१) दफा ७ को उपदफा (१) बमोजिमको उपाध्यक्ष तथा मनोनीत हुने सदस्य मनोनयनको लागि सिफारिस गर्न मन्त्रालयले देहाय बमोजिमको सिफारिस समिति गठन गर्नेछः-

(क) सचिव, मन्त्रालय

- अध्यक्ष

(ख) सहसचिव, मन्त्रालय - सदस्य

(ग) युवा सम्बन्धी विषयमा विज्ञता हासिल गरेका

व्यक्तिमध्येबाट मन्त्रालयबाट मनोनीत एकजना - सदस्य

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तथा मनोनयनको लागि नाम सिफारिस गर्दा अवलम्बन गर्नु पर्ने कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सिफारिस समितिका अध्यक्ष र सदस्यले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्य सञ्चालन निर्देशिका बमोजिमको बैठक भत्ता पाउने छन्।

११. परिषद् विघटन गर्न सक्ने : (१) परिषद्ले यस ऐनको उद्देश्य बमोजिम काम गर्न नसकेमा नेपाल सरकारले जुनसुकै बखत परिषद् विघटन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परिषद् विघटन भएमा परिषद्को चल अचल सम्पत्ति नेपाल सरकारको हुनेछ।

१२. प्रदेश युवा परिषद् र स्थानीय युवा समितिसम्बन्धी व्यवस्था : (१) यस ऐन बमोजिम विकासमा युवाको परिचालन र युवाको विकाससम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र राष्ट्रिय युवा परिषद्ले गर्ने कार्य प्रदेशस्तरमा सम्पादन गर्न प्रत्येक प्रदेशमा युवा सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रीको अध्यक्षतामा सम्बन्धित प्रदेश सरकारले प्रदेश युवा परिषद्को गठन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विकासमा युवाको परिचालन र युवाको विकाससम्बन्धी कार्यक्रम स्थानीयस्तरमा सञ्चालन गर्न प्रत्येक स्थानीय तहको प्रमुख वा अध्यक्षले तोकेको कार्यपालिका सदस्यको अध्यक्षतामा सम्बन्धित स्थानीय तहले स्थानीय युवा समिति गठन गर्न सक्नेछ।

(३) प्रदेश युवा परिषद् र स्थानीय युवा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा अन्य व्यवस्था क्रमशः सम्बन्धित प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्रदेश युवा परिषद् र स्थानीय युवा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार निर्धारण गर्दा यस ऐनको विपरीत नहुने गरी गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-४

परिषद्सँग आवद्धता र कार्यक्रम सञ्चालन

१३. परिषद्मा आवद्धता तथा नवीकरण : (१) युवाको हक, हित संरक्षण सम्बन्धी कार्य गर्न प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका युवा सम्बन्धी संघ संस्थाले अनुसूची-१ को ढाँचामा देहायका कागजात सहित परिषद्मा निवेदन दिनु पर्नेछः-

- (क) संस्था दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ख) संस्थाको विधानको प्रतिलिपि,
- (ग) पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,
- (घ) संस्थाका पदाधिकारी र सदस्यहरूको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (ङ) संस्थाका पदाधिकारी र सदस्यको नाम, थर र ठेगाना सहितको विवरण, र
- (च) तोकिए बमोजिमका अन्य कागजात।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन सहितका कागजात परिषद्बाट छानविन गर्दा माग बमोजिम त्यस्तो संस्थालाई परिषद्सँग आवद्धता प्रदान गर्न उपयुक्त देखिएमा अनुसूची-२ बमोजिमको दस्तुर लिई अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा प्रमाणपत्र दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित कानून बमोजिम नवीकरण नभएको संस्था परिषद्मा आवद्ध हुन सक्ने छैन।

(४) उपदफा (२) बमोजिम परिषद्मा आवद्ध भएका संघ संस्थाले आवद्धता कायमै राख्न चाहेमा त्यस्तो आवद्धताको अवधि सकिनु भन्दा पन्ध्र दिन अगावै नवीकरणको लागि अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा परिषद्मा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम आवद्धता नवीकरणका लागि पेस गरिएको निवेदन तथा संलग्न कागजातको जाँचबुझ गर्दा परिषद्ले उपयुक्त देखेमा अनुसूची-२ बमोजिमको नवीकरण दस्तुर लिई निवेदक संस्थाको आवद्धता नवीकरण गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (४) बमोजिमको अवधिभित्र आवद्धता नवीकरण नभएको संस्थाले सोको मनासिब कारण देखाई आवद्धता अवधि समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र नवीकरणका लागि अनुसूची-५ बमोजिम परिषद्समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम परेको निवेदन जाँचबुझ गर्दा मनासिब देखिएमा परिषद्ले उपदफा (५) बमोजिम लाग्ने नवीकरण दस्तुरमा अनुसूची-२ बमोजिमको थप दस्तुरमा पचास प्रतिशत थप दस्तुर लिई त्यस्तो संस्थाको आवद्धता नवीकरण गर्नु पर्नेछ।

(८) यस दफा बमोजिम परिषद्मा आवद्ध भएका संस्थाले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र परिषद् समक्ष वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्नु पर्नेछ।

१४. आवद्धता रद्द हुने : (१) परिषदसँग आवद्ध संस्थाको आवद्धता देहायको अवस्थामा स्वतः रद्द हुनेछ:-

- (क) प्रचलित कानून बमोजिम संस्थाको विघटन भएमा,
- (ख) दफा १३ को उपदफा (६) बमोजिमको अवधिभित्र आवद्धता नवीकरण नगरेमा।

(२) परिषद्ले आफूसँग आवद्ध भएका संस्थाको आवद्धता देहायको अवस्थामा रद्द गर्न सक्नेछ:-

- (क) संस्थाले लेखापरीक्षण नगराएमा,
- (ख) संस्थाले विधान संशोधन गरी विधानबाट युवा सम्बन्धी कार्यक्षेत्र हटाएमा,
- (ग) संस्थाको रकम हिनामिना वा दुरुपयोग गरेको पाइएमा,
- (घ) उद्देश्य अनुरूप कार्य नगरेको पाइएमा,
- (ङ) परिषद्को हित विपरीत कुनै कार्य गरेमा वा परिषद्लाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा,
- (च) परिषद्ले आवद्धता दिँदा तोकेका शर्त पूरा नगरेमा,
- (छ) परिषद्ले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा।

१५. कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने : यस परिच्छेद बमोजिम परिषद्मा आवद्ध भएका युवा सम्बन्धी संघ, संस्थाले विधानको अधीनमा रही युवाको सशक्तिकरण तथा रोजगारमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने छन्।

परिच्छेद-५

उपाध्यक्ष तथा कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था

१६. उपाध्यक्ष: (१) नेपाल सरकारले परिषद्को कार्यकारी प्रमुखको रूपमा काम गर्न सिफारिस समितिको सिफारिसमा उपाध्यक्ष नियुक्ति गर्नेछ।

(२) उपाध्यक्ष परिषद्मा पूरा समय काम गर्ने पदाधिकारी हुनेछ।

(३) उपाध्यक्षको पदावधि चार वर्षको हुनेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपाध्यक्षले आफ्नो पद अनुरूपको आचरण नगरेमा, पदीय जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा नेपाल सरकार वा परिषद्लाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरेमा निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सकिनेछ।

तर पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेस गर्ने मौका दिनु पर्नेछ।

(५) उपाध्यक्षको पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका शर्त सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१७. उपाध्यक्षको योग्यता र अयोग्यता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) परिषद्को उपाध्यक्ष हुन देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछ:-

(क) नेपाली नागरिक,

(ख) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरेको,

(ग) युवाको हक हितको संरक्षण, सम्बर्धन वा युवा विकास र परिचालनको क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्ष कार्य अनुभव प्राप्त गरेको,

(घ) प्रचलित कानून बमोजिम सार्वजनिक पदमा नियुक्ति वा मनोनयनको लागि अयोग्य नरहेको।

(२) देहायको व्यक्ति उपाध्यक्ष हुन अयोग्य हुनेछ :-

(क) गैरनेपाली नागरिक,

(ख) भ्रष्टाचार, जबरजस्ती करणी, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, लागू औषध, सम्पत्ति शुद्धीकरण, राहदानी दुरुपयोग, अपहरण वा नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएको,

- (ग) कुनै विदेशी मुलुकको स्थायी आवासीय अनुमतिपत्र वा नागरिकता प्राप्त गरेको वा प्राप्त गर्न निवेदन दिएको,
- (घ) साहूको दामासाहीमा परेको,
- (ङ) शारीरिक वा मानसिक अस्वस्थताको कारणले कार्य गर्न असक्षम रहेको, वा
- (छ) पैंतीस वर्ष उमेर पूरा भएको।

१८. उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) परिषद्बाट स्वीकृत नीति, योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ख) परिषद्को वार्षिक कार्यक्रम, योजना तथा बजेट तयार गरी परिषद्समक्ष पेस गर्ने,
- (ग) परिषद् तथा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (घ) परिषद्बाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने, गराउने, र
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने।

१९. सदस्य-सचिव : (१) मन्त्रालयले युवा सम्बन्धी विषयको महाशाखा हेर्ने सहसचिवलाई परिषद्को सदस्य सचिव तोक्नेछ।

(२) सदस्य-सचिवले बैठक व्यवस्थापन र परिषद्ले तोके बमोजिमका कार्य गर्नेछ।

२०. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था : (१) परिषद्को कार्यसञ्चालनको लागि तोकिए बमोजिम कर्मचारी रहनेछन्।

(२) कर्मचारी नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, सेवाका शर्त तथा सुविधा लगायत अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-६

परिषद्को कोष

२१. परिषद्को कोष : (१) परिषद्को एउटा छुट्टै कोष हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमको रकम रहनेछः

- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) कुनै व्यक्ति वा संघ, संस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (ग) विदेशी व्यक्ति, सरकार वा अन्तरराष्ट्रिय संघ, संस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (घ) युवा सम्बन्धी संघ, संस्थालाई आवद्धता वा नवीकरण गर्दा प्राप्त दस्तुर रकम,
- (ङ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु अघि परिषद्ले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(४) परिषद्को नामबाट गरिने सबै खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ।

(५) परिषद्को कोषमा रहने सम्पूर्ण रकम परिषद्ले तोकेको कुनै वाणिज्य बैङ्कमा खाता खोली जम्मा गरिनेछ।

(६) परिषद्को कोषको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२२. लेखा र लेखापरीक्षण: (१) परिषद् तथा प्रदेश युवा परिषद्ले आफ्नो आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको लेखा प्रणाली बमोजिम राख्नु पर्नेछ।

(२) परिषद्, प्रदेश युवा परिषद् तथा स्थानीय युवा समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षण क्रमशः परिषद्, प्रदेश सरकारको युवा सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालय वा सम्बन्धित स्थानीय तहले नियुक्त गरेको लेखापरीक्षकबाट र अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट हुनेछ।

(३) मन्त्रालयले परिषद्को आय व्ययको लेखा वा लेखा सम्बन्धी कागजात र अन्य नगदी जिन्सी जुनसुकै बखत निरीक्षण गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-७

विविध

२३. स्वार्थ बाझिने कार्यमा सहभागी हुन नपाउने : परिषद्, प्रदेश युवा परिषद् तथा स्थानीय युवा समितिको सदस्य वा पदाधिकारीले आफ्नो स्वार्थ बाझिने गरी परिषद्सँग सम्बन्धित ठेक्का पट्टा लगायतका कुनै पनि कार्य गर्न वा सहभागी हुन पाउने छैन।

२४. पारिश्रमिक, सुविधा तथा बैठक भत्ता : (१) परिषद्को उपाध्यक्षको पारिश्रमिक तथा सुविधा र परिषद्का अध्यक्ष तथा सदस्यले बैठकमा भाग लिए बापत तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता पाउनेछन्।

(२) प्रदेश युवा परिषद् तथा स्थानीय युवा समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यले सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहको प्रचलित कानून बमोजिम बैठक भत्ता पाउनेछन्।

२५. वार्षिक प्रतिवेदन : (१) परिषद्ले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र वार्षिक प्रतिवेदन मन्त्रालयसमक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदनमा परिषद्ले सम्पादन गरेका कार्य र उपलब्धी, खर्च, कोष एवम् स्रोत साधनको अवस्था, परिषद्बाट भएका अन्य काम कारवाही तथा युवाको क्षेत्रमा देखिएका समस्या र समाधानका उपाय समेतको विवरण उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

(३) परिषद्लाई प्राप्त स्रोत साधन, सम्पादन गरेका कार्य, उपलब्धी तथा काम कारवाहीको विवरण सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रत्येक वर्ष परिषद्ले प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदन वेबसाइटमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(५) प्रदेश युवा परिषद् र स्थानीय युवा समितिले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम प्रतिवेदन प्रकाशन गर्दा वेबसाइटमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

२६. निर्देशन दिन सक्ने : (१) मन्त्रालयले परिषद्को काम कारवाही तथा सुधार गर्नुपर्ने सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको निर्देशन पालना गर्नु परिषद्को कर्तव्य हुनेछ।

२७. शपथ : परिषद्का पदेन सदस्य बाहेकका अन्य सदस्यले आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि मन्त्रालयको सचिवसमक्ष शपथ सम्बन्धी ऐन, २०७९ बमोजिम शपथ लिनु पर्नेछ।

२८. नेपाल सरकारसँग सम्पर्क : परिषद्ले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ।

२९. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।

३०. विनियम बनाउन सक्ने : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही मन्त्रालयको स्वीकृति लिई परिषद्ले विनियम बनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त विनियम नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन भए पछि लागू हुनेछ।

३१. निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाउन सक्ने : (१) यस ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावलीको अधीनमा रही मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाउन सक्नेछ।

(२) यस ऐनबमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहमा प्रदेश परिषद् वा स्थानीय युवा समिति गठन गर्ने सम्बन्धमा वा युवाको परिचालन तथा सशक्तिकरण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने क्रममा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाउन सक्ने छन्।

३२. अनुसूची हेरफेर तथा थपघट : (१) मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूची हेरफेर वा थपघट गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हेरफेर वा थपघट गर्दा अनुसूची-२ सँग सम्बन्धित विषयको हकमा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिनु पर्नेछ।

३३. ऐन कार्यान्वयन मापन : यो ऐन प्रारम्भ भएको पाँच वर्ष पूरा भएको एक वर्षभित्र र तत्पश्चात् प्रत्येक पाँच वर्ष पूरा भएको एक वर्षभित्र मन्त्रालयले ऐन कार्यान्वयनको मापन गर्नेछ र सोको प्रतिवेदन सङ्घीय संसदको दुवै सदनको सम्बन्धित समितिमा पेस गर्नु पर्नेछ।

३४. खारेजी र बचाउ : (१) राष्ट्रिय युवा परिषद् ऐन, २०७२ खारेज गरिएको छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको ऐन बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको ऐनले गठन गरेको राष्ट्रिय युवा परिषद्को सम्पूर्ण चल, अचल सम्पत्ति, कर्मचारी तथा दायित्व यस ऐन अन्तर्गत गठन हुने परिषद्मा सर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको ऐन बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहमा रहेका चल अचल सम्पत्ति, कर्मचारी तथा दायित्व यस ऐन बमोजिम गठन भएको प्रदेश युवा परिषद् तथा स्थानीय युवा समितिमा सर्नेछ।

नेपाल कानून आयोग (प्रारम्भिक मसौदा)

अनुसूची-१

(दफा १३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

आवद्धता सम्बन्धी निवेदनको ढाँचा

मिति:

श्री राष्ट्रिय युवा परिषद्,
काठमाडौं, नेपाल।

विषय: परिषद्मा आवद्धता हुने सम्बन्धमा।

राष्ट्रिय युवा ऐन, २०८३ को दफा १३ बमोजिम परिषद्मा आवद्ध हुन इच्छुक भएकोले देहायका विवरण तथा कागजात संलग्न गरी तोकिएको दस्तुर सहित यो निवेदन पेस गरेको छु। परिषद्सँग आवद्धता प्राप्त भए पश्चात परिषद्ले निर्धारण गरेका शर्त पालना गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु।

१. संस्थाको विवरण :

नाम :

ठेगाना :

प्रदेश :

फोन नं. :

जिल्ला :

इमेल :

स्थानीय तह :

वेबसाइट :

२. संस्थाको उद्देश्य :

(क)

(ख)

(ग)

(घ)

(ङ)

३. संस्था दर्ता तथा नवीकरण सम्बन्धी विवरण :

दर्ता नम्बर :

दर्ता मिति :

नवीकरण बहाल रहने अवधि :

४. संस्थाको कार्यसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्यको विवरण (नाम, पद, ठेगाना र सम्पर्क नं) :

(क)

(ख)

(ग)

(घ)

(ङ)

५. संलग्न कागजातहरू :

(क) संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(ख) संस्थाको विधानको प्रतिलिपि

(ग) पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

(घ) संस्थाका पदाधिकारी र सदस्यहरूको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

(ङ) संस्थाका पदाधिकारी र सदस्यको नाम, थर र ठेगाना सहितको विवरण,

(च) संस्थासँग सम्बन्धित अन्य आवश्यक कागजात,

(छ) संस्थाको तर्फबाट आवद्धताको लागि निवेदन दिने व्यक्तिलाई दिइएको अख्तियारनामा ।

संस्थाको तर्फबाट निवेदकको नाम, थर :

पद :

दस्तखत :

संस्थाको नाम र ठेगाना :

संस्थाको छाप :

अनुसूची-२

(दफा १३ को उपदफा (२), (५) र (७) सँग सम्बन्धित)

आवद्धता तथा नवीकरण दस्तूर

क्र.सं.	आवद्धता/नवीकरण	दस्तूर
१.	आवद्धता	३०००।-
२.	नवीकरण	३०००।-
३.	आवद्धता सकिएको तीन महिनाभित्र निवेदन दिएमा थप नवीकरण दस्तूर	१५००।-(नवीकरण दस्तूरको पचास प्रतिशत)

अनुसूची-३

(दफा १३ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

आवद्धता प्रमाणपत्रको ढाँचा

राष्ट्रिय युवा परिषद्,

आवद्धता प्रमाणपत्र

आवद्धता नम्बर :

राष्ट्रिय युवा परिषद्मा आवद्ध हुन (संस्थाको नाम र ठेगाना) ले मिति..... मा दिएको निवेदन उपर कारबाही हुँदा परिषद्को मिति..... को निर्णयानुसार राष्ट्रिय युवा ऐन, २०८३ को दफा १३ बमोजिम परिषद्सँग आवद्धता गरी यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ।

आवद्धता अवधि:देखि..... सम्म।

परिषद्को छाप :

प्रमाणपत्र जारी गर्ने अधिकारीको :

नाम, थर :

पद :

दस्तखत :

मिति :

पछाडिपट्टि

(नवीकरण सम्बन्धी विवरण)

सि.नं.	नवीकरण गर्ने कर्मचारीको नाम	दर्जा	दस्तखत	मिति	जारी अवधि	नवीकरण कायम रहने अवधि	कार्यालयको छाप

अनुसूची-४

(दफा १३ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

आवद्धता नवीकरण गराउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

मिति:

राष्ट्रिय युवा परिषद्,
काठमाडौं, नेपाल।

विषय: आवद्धता नवीकरण गरी पाऊँ।

यस संस्थाको राष्ट्रिय युवा परिषद्सँगको आवद्धता कायम रहने अवधि मिति मा समाप्त हुने भएकोले राष्ट्रिय युवा ऐन, २०८३ को दफा १३ को उपदफा (४) बमोजिम आवद्धता नवीकरण गराउन तोकिएको दस्तुर सहित यो निवेदन पेस गरेको छु।

संलग्न कागजातहरू :

- (क) परिषद्सँग आवद्ध भएको प्रमाणपत्रको सक्कल तथा एक प्रति प्रतिलिपि,
- (ख) पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,
- (ग) संस्थाको नवीकरण बहाल रहने अवधि पुष्टि गर्ने प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (घ) पछिल्लो दुई वर्षमा सम्पन्न गरेका मुख्य कार्यहरूको विवरण।

संस्थाको छाप :

निवेदक

नाम, थर :

पद :

दस्तखत :

संस्थाको नाम :

ठेगाना :

अनुसूची-५

(दफा १३ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित)

अवधि सकिएको संस्थाले आवद्धता नवीकरण गराउनका लागि दिने निवेदनको ढाँचा

मिति:

राष्ट्रिय युवा परिषद्,
काठमाडौं, नेपाल।

विषय: आवद्धता नवीकरण गरी पाउँ।

यस संस्थाको राष्ट्रिय युवा परिषद्सँगको आवद्धता कायम रहने अवधि मिति मा समाप्त भएको र कारणले गर्दा समयमा नै आवद्धता नवीकरण गराउन असमर्थ भएको हुँदा राष्ट्रिय युवा ऐन, २०८३ को दफा १३ को उपदफा (६) बमोजिम नवीकरणका लागि तोकिएको दस्तुर सहित यो निवेदन पेस गरेको छु।

संलग्न कागजात:

- (क) परिषद्सँग आवद्ध भएको प्रमाणपत्रको सक्कल तथा एक प्रति प्रतिलिपि,
- (ख) पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन,
- (ग) संस्थाको नवीकरण बहाल रहने अवधि देखिने दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- (घ) पछिल्लो दुई वर्षमा सम्पन्न गरेका मुख्य कार्यहरूको विवरण।

संस्थाको छाप :

निवेदकको

नाम, थर :.....

पद :.....

दस्तखत :.....

संस्थाको नाम :.....

ठेगाना :.....